

Кв. "Победа" - 8002
Ул. "Велека" №2

ОСНОВНО УЧИЛИЩЕ "ХРИСТО БОТЕВ" – БУРГАС

тел.: 84-31-59, 84-26-37

veleka_02@abv.bg

84-23-43

Утвърждавам: .....

Радостина Ботушанска
Директор

ПЛАН

ЗА ПРОТИВОДЕЙСТВИЕ НА
УЧИЛИЩНИЯ ТОРМОЗ
2020/2021 учебна година

ОУ „ХРИСТО БОТЕВ“
ГР. БУРГАС, КВ. „ПОБЕДА“

Септември 2020 година
Град Бургас

I. СЪЩНОСТ НА ПОНЯТИЕТО ТОРМОЗ

Тормозът е форма на насилие, която се определя като сбор от съзнателни негативни постъпки, които са дълготрайни, насочени към един и същ ученик от страна на един ученик или група. Насилието между деца в училище обхваща широк спектър от прояви. Това е явление със сериозни размери и оставя дълготрайни последици върху психичното здраве и поведението, както на децата, които търпят насилие, така и на онези, които го извършват. Последиците от насилието в училище са особено тежки и продължителни и силно привличат общественото внимание.

Българската дума, която отговаря най-точно на явлението, е „тормоз“ („bullying“).

Що е насилие?

В България в официална употреба е дефиницията на понятието „насилие“, дадена в параграф 1, т. 1-5 от допълнителните разпоредби на Правилника за прилагане на Закона за закрила на детето. Две от определенията имат пряка връзка с насилието от деца върху деца, което е обект на настоящия механизъм.

- ✓ **Физическо насилие** е „причиняване на телесна повреда, включително причиняване на болка или страдание, без разстройство на здравето“;
- ✓ **Психическо насилие** „са всички действия, които могат да имат вредно въздействие върху психичното здраве и развитие на детето, като подценяване, подигравателно отношение, заплаха, дискриминация, отхвърляне или други форми на отрицателно отношение, както и неспособността на родителя, настойника, попечителя или на лицето, което полага грижи за детето, да осигури подходяща подкрепяща среда“;
- ✓ **Сексуално насилие и злоупотреба** над дете според определението на Световната Здравна Организация е „участието на дете в сексуални действия, които той или тя не разбира напълно и за които не е в състояние да даде информирано съгласие, или за които детето не е подготвено от гледна точка на развитието си и не може да даде съгласие, или които са в нарушение на законите или социалните табу на обществото“;
- ✓ **Тормозът** спада към насилието над дете и се третира с мерките на Закона за закрила на детето. Според чл. 7, ал. 1 и 2 от Закона за закрила на детето, всяко дете има право на закрила от насилие и всеки, на когото стане известно за дете, преживяло насилие, е длъжен да сигнализира органите по закрила.

Ключови в разбирането за тормоза са следните характеристики на това поведение:

- Злонамерена проява, която има за цел да нарани или унижи дете;
- Извършва се от позиция на силата, като едната страна използва доминиращата си позиция, за да нарани другата физически или психически, да я унижи или изолира от социалния живот;
- Повтаря се многократно във времето, а не е еднократен и изолиран акт на агресия.

Физически тормоз - блъскане, щипане, разрушаване, удряне, нанасяне на болка, спъване, затваряне в някое помещение;

Вербален тормоз - подмятания, подигравки, унижение, заплахи, обиди;

Психически тормоз - подмятане, подиграване, закачане, омаловажаване, заплахи, изнудване, повреждане на имущество, кражба и хвърляне на вещи, заплашителни погледи, неприятелско следене;

Социален тормоз - избягване, игнориране, изключване от дейността, одумване и разпространение на зловни слухове, натиск върху другите да не влизат в приятелски отношения с децата, обект на тормоз, изолиране.

Сексуален тормоз – представлява всяка форма на нежелано словесно, несловесно или физическо поведение със сексуален характер, имащо за цел или водещо до накърняване на достойнството на лицето, и по-специално създаване на смущаваща, враждебна, деградираща (принизяваща), унижителна или обидна обстановка. Включва измислянето на сексуализирани прякори или имена, коментари за външността на някой и подигравки със сексуално значение, неподходящо докосване, бележки и надписи със сексуално съдържание и т.н. до по-екстремни форми на нападане и насилие.

Тормозът може да бъде реален или виртуален. Тук спада разпространяването на:

- ❖ обидни, заплашителни и подигравателни текстови съобщения по мобилен телефон, електронна поща, Skype или Facebook;
- ❖ разпространяване на материали, които уронват достойнството на детето или го унижават;
- ❖ снимането на детето с мобилен телефон и свободното разпространяване на снимки или видео в интернет или други канали без негово съгласие, на слухове, клюки и заплахи в социалните мрежи, крадене на самоличност и др.

II. ЗАДЪЛЖЕНИЕ НА ВСЕКИ СЛУЖИТЕЛ:

Всеки учител, възпитател, служител в ОУ „Христо Ботев“, гр. Бургас, кв. „Победа“ е длъжен да се намеси, за да прекрати ситуация на тормоз, на която е станал свидетел.

III. МЕРКИ ЗА НАМАЛЯВАНЕ НА РИСКА ОТ УЧИЛИЩНИЯ ТОРМОЗ МЕЖДУ УЧЕНИЦИТЕ В ОУ „ХРИСТО БОТЕВ“, ГР. БУРГАС, КВ. „ПОБЕДА“:

1. На всички нива защита и отстояване на човешките права и проява на междуетническа толерантност. Запознаване на учители, ученици със Заповед №РД-09-1871/18.12.2015г. и с настоящия „ПЛАН за противодействие на училищния тормоз между учениците в Основно училище „Христо Ботев“ кв. „Победа“ чрез:

- Провеждане на колективни и индивидуални срещи с цел информиране от класните ръководители „Какво е насилие и тормоз? Как да го разпознаваме?“ :
- Сред ученици в часа на класа;

2. Извършване оценка на тормоза в началото и в края на учебната година.

Анкетата се провежда от класните ръководители до 30.10.2020 год. и до 15.06.2021 год. Обработва се от Координационен съвет, съответно до 15.11.2020 год. и 30.06.2021 год. и с направените анализи се запознава Педагогическия съвет;

3. Включване в обученията за повишаване на квалификацията на педагогическите специалисти в областта на справяне с училищния тормоз.

4. Работа с родителската общност;
5. Подобряване на пропускателния режим и системата на дежурствата с цел обхващане на всички рискови места в училище;
6. Създаване на система за съобщаване на случаи на тормоз (въвеждане на нови форми и канали, гарантиране на конфиденциалността);

IV. НАЧИНИ ЗА ПРОТИВОДЕЙСТВИЕ НА УЧИЛИЩНИЯ ТОРМОЗ МЕЖДУ УЧЕНИЦИТЕ ОТ ОСНОВНО УЧИЛИЩЕ „ХРИСТО БОТЕВ“ КВ. „ПОБЕДА“

1. Създаване на координационен съвет, който да отговаря за планиране, проследяване и координиране на усилията за справяне с тормоза и работи съвместно с двете комисии – Комисия за превенция и закрила на деца в риск и УКБППМН.

Ръководител: Даниела Бренова – училищен психолог;

Членове: Магдалена Япаджиева - зам.директор по учебната деност; Йорданка Саватева - главен учител в начален етап; Недрет Календжи - главен учител в прогимназиален етап; Георгина Димитрова - старши прогимназиален учител в прогимназиален етап; Дамян Колев – педагогически съветник; Елена Колева – ресурсен учител.

2. План за действие на три нива – класна стая/паралелка, училище, общност.

2.1. Дейности на ниво класна стая

Целта е да се създаде пространство, в което да се говори открито за тормоза и се работи за формирането у учениците на нагласи и социални умения, недопускащи насилие като например емпатия, толерантност и уважение към различията, решаване на конфликти и др.

- Изработването на общи правила на поведение и договаряне на процедура, в случай на нарушаване на правилата.

Срок: м. септември 2020 г.

Отг. Кл. ръководители

- Провеждане на теми, съгласно годишния календарен план в часа на класа.

Срок: постоянен;

Отг.: Кл.ръководители

- Обновяване и поддържане на тематично табло в класната стая „Ние не приемаме насилието!“, „Правила за добро поведение“ и др.

Срок: м. ноември 2020г.

Отг. Кл. Ръководители

- Провеждане на групова работа, дискусии, решаване на казуси, споделяне на опит в тематичен час на класа „Училищният тормоз“.

Срок: м. януари 2021 г.

Отг.: Кл. ръководители

2.2. Дейности на ниво училище:

- Подобряване на системата от дежурства, с оглед обхващане на местата, в които на етапа на оценка е установено, че се извършва тормоз.
- Осигуряване на реални партньорства с външни на училището служби, организации и специалисти.
- Провеждане на училищни мероприятия и изяви, съвместно с институции, родителска общност и НПО, съобразени с възрастовите особености на учениците:

- **I клас** – „Насилието на улицата” - среща с представител на РПУ в кв. „Победа”.

Срок: м. януари 2021 год.

Отг. кл. ръководители

- **II клас** – „Уроци по толерантност” – изработване на флаери и табла

Срок: м. януари 2021 год.

Отг. кл. ръководители

- **III клас** – „Другарството в училище” – изработване на рисунки

Срок: м. май 2021 год.

Отг. кл. ръководители

- **IV клас** – Дискусия на тема „ Насилието между децата” – среща с представител на РПУ в кв. „Победа”.

Срок: м. февруари 2021 год.

Отг. кл. ръководители

- **V клас** – Съвместни дейности с РПУ на територията на кв. „Победа” с цел превенция на агресията.

Срок: м. януари 2021 год.

Отг. кл. ръководители

- **VI клас** – Организиране и провеждане на тематичен тренинг, ролеви игри и дискусия с представител на Детска педагогическа стая.

Срок: м. март 2021 год.

Отг. кл. ръководители

- **VII клас** – Среща – разговор и съвместни дейности с представител на Детска педагогическа стая.

Срок: м. април 2021 год.

Отг. кл. ръководители

2.3. Дейности с родителско участие:

- Изложба на детски рисунки на тема „На животните дари любов!” – домашни любимци на моето семейство

Срок: м. април 2021 год.;

Отг. Координационен съвет

- Спортно развлекателно шоу за родители, учители и ученици под надслов „С усмивка срещу агресията“
Срок: м. май 2021 год.;
Отг. Координационен съвет и учители по ФВС

- Общочилищна инициатива „Да запазим децата на пътя“ – съвместна изява на ученици и родители със съдействието на КАТ „Пътна полиция“, БЧК и др.
Срок: м. май 2021 год.;
Отг. Координационен съвет и Комисия по БДП

Всички дейности на ниво училище се провеждат съгласно Годишен план на ОУ „Христо Ботев“ кв. „Победа“

Подобряване на системата от дежурства с оглед обхващане на местата, в които на етапа на оценка е установено, че се извършва тормоз;

Осигуряване на реални партньорства с външни институции, организации и специалисти.

V. ПРОЦЕДУРИ И АЛГОРИТЪМ ПРИ УСТАНОВЕН УЧИЛИЩЕН ТОРМОЗ МЕЖДУ УЧЕНИЦИТЕ.

Ниво на тормоз	Отговор на училище	Документирани	Отговорни лица
<u>ПЪРВО НИВО</u> Ниско нарушение на правилата	<ul style="list-style-type: none"> • Предприемане на автономни действия от класен ръководител или учител заедно с родител, педагогическа работа с ученика или с групата от ученици; • При наличие на материални щети – възстановяване на щетите; • При рецидив на насилствено поведение и безрезултатна педагогическа работа следва да се предприемат действие, предписани за ситуации от ниво две или ниво три. 	<p>Не се регистрират ситуациите от ПЪРВО ниво.</p> <p>Доклад до председателя на УКБППМН за разглеждане на провинението на ученика в присъствието на родител.</p>	Учител, възпитател, класен ръководител, служител в училище.
<u>ВТОРО НИВО</u> Повтаряне на едни и същи нарушения на правилата	Протокол за тормоз, възстановяване на щетата, сезиране на родители и УКБППМН и Комисията за защита на деца в риск, както и изпълнителните органи в		Учител, възпитател, класен ръководител, служител в училище, УКБППМН и Комисията за

	района на училището (РПУ).		защита на деца в риск.
ТРЕТО НИВО Сериозно – злоупотреба със сила, както и при екстремни ситуации, в които съществува опасност за живота, телесния интегритет както на детето – жертва, така и на детето – извършител	Насочване към МКБППМН, РПУ, Община Бургас. Изготвяне на протокол за тормоз. Възстановяване на нанесените щети, включване на учениците в допълнителни програми, системни разговори и срещи с родители.	Координационен съвет, УКБППМН и Комисията за защита на деца в риск .	

VI. ДЕЙСТВИЯ ПРИ РАЗРЕШАВАНЕ НА УСТАНОВЕН УЧИЛИЩЕН ТОРМОЗ МЕЖДУ УЧЕНИЦИТЕ В ОУ „ХРИСТО БОТЕВ“ КВ. „ПОБЕДА“

На първо място важно е да се разграничат случаите, когато не се касае за тормоз, а само за игра или приятелско премерване на силите между учениците. За целта е необходимо да се наблюдава поведението на децата, включително и на тези, които само присъстват без активно да участват. По-голямата част от ситуациите на тормоз следва да бъдат овладени от учителите или възпитателите, а някои и от самите деца.

Всяка намеса изисква внимателна преценка на ситуацията и нейната тежест.

1. Първа стъпка: Прекратяване на ситуация на тормоз: Задължение на всеки учител или възпитател е да се намеси, за да прекрати ситуация на тормоз, на която е станал свидетел.

- ❖ В случай на физически тормоз учениците трябва да бъдат разделени, да се прекрати физическият контакт между тях незабавно и да се уведоми класния ръководител.
- ❖ Не трябва веднага да се разпитва за случилото се, да се обсъждат причините за насилието или да се изяснява ситуацията. Това следва да се случи на по-късен етап.

Важното е учителят или възпитателят ясно да обяви пред всички, че това е насилие и то е недопустимо поведение.

2. Втора стъпка: Реакции спрямо детето, което е упражнило тормоз:

Когато става въпрос за първа проява, която не е тежка по отношение на нанесената вреда, може да се приложи подходът за възстановяване на щетата. Той се прилага от класния ръководител или заместник– директора по УД. Подходът за възстановяване на щетите изисква време и по-задълбочен разговор с ученика. Важно е учителят със спокоен и умерен тон, както и с държанието си, да покаже ясно, че проблемът е в начина на поведение, а не в личността на самия ученик и че съдейства с оглед отново да се възстановят

ценностите, към които училището се придържа, а не за да бъде наказан. Ключов момент във възстановяването на щетата е, че класният ръководител разговаря с ученика, а ученикът сам избира и решава как ще поправи грешката си, с което отново ще се възстанови нарушената ценност. С това негово решение трябва да се съгласи и ученикът, който е бил потърпевш от тормоза. Като първа стъпка класният ръководител изслушва детето. Не е желателно детето да се изслушва съвместно с потърпевшото дете. След изясняване на ситуацията и постигане на договорка, класният ръководител за определен период от време проследява поведението на децата и дава обратна връзка. Координационния съвет трябва да бъде сезиран при всяка една констатация за училищен тормоз. Класният ръководител е длъжен да уведомява членовете на Координационния съвет как протича работата с детето, което е обект на тормоз, както и детето извършило тормоз.

3. Трета стъпка: Реакции спрямо дете, което е обект на тормоз:

Работата с деца, които са обект на тормоз, е насочена към формиране у тях на умения за справяне с подобно поведение.

- Класният ръководител говори с детето, по възможност още същия ден, за да разбере какво точно се е случило;
- Подчертава се поверителността на разговора, като се спомене кои ще бъдат уведомени за случилото се;
- Класният ръководител наблюдава детето в следващите дни, за да се уверите как се чувства и при необходимост отново разговаря с него.

4. Четвърта стъпка: Реакции спрямо наблюдателите:

- Класният ръководител изтъква тези, които са се намесили в защита ценностите на училището. На останалите се споделя очакването да направят същото, ако се случи в бъдеще;
- Класният ръководител насърчава учениците за грижа спрямо тормозеното дете.

VII. УЧИЛИЩНА СИСТЕМА ЗА НАСОЧВАНЕ КЪМ ДРУГИ ИНСТИТУЦИИ

Регистриране на ситуации на тормоз

I. Създава се регистър на училището за регистриране на случаи на тормоз между учениците.

II. Всяка ситуация на тормоз се регистрира и описва от учителя, който я е наблюдавал с цел да се проследи развитието на случая във времето и да се планира подходяща интервенция. Регистърът съдържа следните реквизити: „дата“, „кратко описание на всяка ситуация“, „участници“, „клас“, „предприети мерки“, „подпис“. Този регистър се съхранява на достъпно място в учителската стая.

III. Класните ръководители, Координационният съвет, УКБППМН и Комисията за защита на деца в риск, следят вписаните в регистъра случаи и предприемат съответни мерки като взаимодействат с ръководството на училището и органите на реда в квартала.

IV. В случаите, при които поведението на детето се отличава с изразени агресивни прояви, снижен контрол върху гнева, склонност да разрешава

конфликтни ситуации с насилие, Координационният съвет предлага на директора да бъде потърсено съдействие от страна на отдел „Закрила на детето“ по местоживееене и отдела за „Закрила на детето“- гр.Бургас, местните комисии за БППМН, полицията и всички останали участници в мултидисциплинарния екип по силата на координационния механизъм.

Изготвил:

Координационен съвет:

Председател

_____

(Даниела Бренова)

Членове

_____

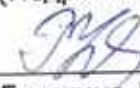
(Магдалена Япаджиева)

_____

(Йорданка Саватева)

_____

(Недрет Календжи)

_____

(Георгина Димитрова)

_____

(Дамян Колев)

_____

(Елена Колева)

ОСНОВНО УЧИЛИЩЕ "ХРИСТО БОТЕВ" – БУРГАС

Кв. "Победа" - 8002

тел.: 84-31-59, 84-26-37

Ул. "Велека" №2

veleka_02@abv.bg

84-23-43

Утвърждавам: .....

Радостина Ботушанска
Директор

ПРАВИЛА И ПРОЦЕДУРИ
ЗА ВЪВЕЖДАНЕ НА ЗАЩИТНА МРЕЖА
ЗА СПРАВЯНЕ С УЧИЛИЩНИЯ ТОРМОЗ
МЕЖДУ УЧЕНИЦИТЕ В

ОУ "ХРИСТО БОТЕВ"
ГР. БУРГАС, КВ. „ПОБЕДА“

Септември 2020 г.
град Бургас

Настоящите правила имат за цел да прилагането на цялостен училищен подход, полагане на координирани и последователни усилия за предотвратяване на тормоза и създаване на по-сигурна училищна среда.

I. Задължения на персонала

1. Училищен координационен съвет

- Планира, проследява и координира дейностите за справяне с тормоза на ниво училище;
- Обобщава предложенията на класовете и изготвя общоучилищни ценности, правила и последици;
- Обсъжда и приема процедурите за докладване, регистриране и проследяване на случаите на тормоз;
- Прави мотивирани предложения до директора с цел подобряване на работата;
- Подпомага класните ръководители с материали или консултации със специалисти, съдейства за организиране на периодични обучения на учителите по темата за насилието.

2. Класни ръководители

- В началото на годината провеждат занятия в часа на класа, посветени на тормоза и насилието;
- С помощта на учениците приемат ценности, правила и последици при прояви на насилие;
- Постерите с приетите ценности, правила и последици се поставят на видно място в класната стая;
- Запознават учениците с процедурата за съобщаване на случаи на тормоз;
- Реагират при всеки опит за насилие над ученик в клас, съгласно утвърдените процедури и приетите правила и последици;
- За всеки инцидент или проява на насилие попълват протокол, който предават на Училищния координационен съвет;
- Участват в работата на екипа, сформирани по конкретен случай на ученик от класа им;
- Провеждат периодично превантивни занятия по проблемите на тормоза, като могат да привлечат различни специалисти, напр. от Центъра за превенция на насилието, МКБППМН и др.;
- Информират учениците за Националната телефонна линия за деца 116 111; Информират родителите за дейностите по механизма, както и за приетите правила и процедури;
- Съдействат за включването им в дейностите на ниво училище.

3. Учители, които не са класни ръководители

- Включват темата за насилието в учебни единици, при които това е възможно.
- Поощряват и развиват съвместното учене, както и поведение на сътрудничество и взаимопомощ;

- Познават и използват установената система за информиране и съобщаване за случаи на тормоз над ученици;
- Познават правилата и последствията на класа, прилагат ги и изискват от учениците да ги прилагат.

4. Дежурни учители

- Спазват стриктно утвърдения от директора график за дежурство, следейки рисковите зони, в които е възможна появата на насилие и тормоз;
- Реагират според утвърдените процедури в ситуации на насилие по време на дежурството им;
- Оказват съдействие на колеги при установени от тях нарушения на ученици и докладват на Училищния координационен съвет, като попълват протокол, отразяващ инцидента.

5. Помошен персонал

- Полагат грижи за предотвратяване на насилнически действия в училищните помещения, за които отговарят;
- Познават основните принципи на действие и ги прилагат – правила, последствия, протокол за реагиране на насилие;
- Не допускат прояви на насилие и съобщават за тях на класен ръководител, заместник-директор, директор.

II. Процедура за информиране и съобщаване на случаи.

Дете, жертва на тормоз – уведомява класния ръководител устно, родителят попълва Протокол за съобщаване за насилие (Приложение№ 2), в който описва ситуацията.

Дете, упражнило тормоз – уведомява класния ръководител устно, родителят попълва Протокол за съобщаване за насилие (Приложение№ 2), в който описва ситуацията, изпълнява указанията на УКС за предотвратяване на тормоза.

Деца, които помагат и подкрепят тормоза - уведомява класния ръководител устно, родителят попълва Протокол за съобщаване за насилие (Приложение№ 2), в който описва ситуацията.

Дете-наблюдател- уведомява класния ръководител устно, родителят попълва Протокол за съобщаване за насилие (Приложение№ 2), в който описва ситуацията.

Всеки класен ръководител може да договори с учениците си от класа и други форми и начини за съобщаване на случаи на тормоз в класа.

Всеки учител и служител, наблюдавал ситуация на насилие между деца, е длъжен да информира Училищния координационен съвет чрез попълване на формата за протокол.

III. Процедури за регистриране, докладване и разглеждане на случаи на насилие и тормоз сред учениците.

Задължение на всеки учител е да се намеси, за да прекрати ситуация на тормоз, на която е станал свидетел.

1. Всяка ситуация на тормоз трябва да бъде регистрирана и описана в единен регистър на училището от учителя, който я е наблюдавал. За целта е утвърден

„Протокол за отговор на насилие” (Приложение №1). Той се предава на председателя на Училищния координационен съвет, който го съхранява.

2. Действия в случаи на инцидент, който поставя в риск или уврежда живота и/или здравето на ученик. Учителят или служителят действат в следната последователност:

- извеждат пострадалото дете от опасната зона и оказват долекарска помощ;
- при непосредствена опасност за живота на пострадалото дете се обаждат на телефон 112;
- уведомяват веднага училищното ръководство и УКС, които уведомяват класния ръководител, който от своя страна уведомява родителите/настойниците на детето;
- описват ситуацията писмено в протокола за отговор на насилие.

3. Действия при установяване, че дете е жертва на насилие или е в риск от такова.

- Всеки служител на ОУ „Христо Ботев”- град Бургас, кв. „Победа“, на когото стане известно, че дете в риск се нуждае от закрила, следва незабавно да уведоми класния ръководител, който от своя страна уведомява училищното ръководство и родителите/настойниците на детето;
- Учителят описва ситуацията писмено в протокола за отговор на насилие;
- След проверка на случая директорът свиква УКС, който подава сигнал до Отдел „Закрила на детето“;
- Училищния координационен съвет изготвя индивидуална работна програма с ясно разписани функции и дейности на екип от психолог, класен ръководител и родител

4. Действия при установяване, че дете е упражнило тормоз.

- Учителят описва ситуацията писмено в Протокол №1 за отговор на насилие ;
- Ситуацията се регистрира в Дневник със случаи на училищен тормоз;
- Детето, упражнило тормоз, описва ситуацията в Протокол №2;
- За изясняване на случая от други деца-наблюдатели родителите им описват ситуацията в Протокол №2;
- Класният ръководител уведомява и свиква среща с родителите;
- Свиква се Училищен координационен съвет;
- Училищния координационен съвет уведомява МКБППМН, Полицията и отдел „Закрила на детето“;
- Училищния координационен съвет изготвя индивидуална работна програма с ясно разписани функции и дейности с цел намаляване на агресията у детето.

IV. Мерки при кризисни ситуации

1. Комисията заседава най-малко един-два пъти в учебен срок и обсъжда изпълнението на плана, както и резултати от дейността си;
2. При наличие на писмен или устен сигнал, комисията се събира в рамките на 24 часа;

3. При възникване на кризисната ситуация веднага се уведомява Директора на училището. В рамките на един час се подава сигнал в РИО и Отдел "Закрила на детето" в Областна администрация и полицията;
4. При възникване на кризисна ситуация или получен сигнал за ученик, жертва или в риск от насилие, комисията съставя индивидуален план за кризисна интервенция.

Съставил: Училищен координационен съвет за противодействие на насилието

Председател: Даниела Бренова – училищен психолог

Членове:

1. Магдалена Япаджиева – зам.директор по учебната дейност
2. Йорданка Саватева – главен учител в начален етап
3. Недрет Календжи – главен учител в прогимназиален етап
4. Георгина Димитрова – старши учител в прогимназиален етап
5. Дамян Колев – педагогически съветник
6. Елена Колева – ресурсен учител

ПРИЛОЖЕНИЕ 1

ПРОТОКОЛ
за съобщаване (отговор) на насилие
№ ...../.....

№	Трите имена на ученика	Клас	Класен ръководител

Дата ....., Час.....

ОПИСАНИЕ НА СИТУАЦИЯТА

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

ПРЕДПРИЕТИ МЕРКИ

.....
.....
.....
.....

КОМЕНТАР

.....
.....
.....

Подпис:.....(.....)

ПРИЛОЖЕНИЕ №2

Аз .....
родител на.....
ученик/чка от ..... клас
с класен ръководител .....

Определям детето си като:

- Дете, жертва на тормоз;
- Дете, упражнило тормоз;
- Дете, което помага и подкрепя тормоза;
- Дете-пряк наблюдател;
- Дете, знаещо информация за ситуацията

Дата ....., Час .....

ОПИСАНИЕ НА СИТУАЦИЯТА:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

КОМЕНТАР:

.....

.....

.....

Подпис на родител: .....
(.....)

Единните училищни правила са създадени във връзка с прилагане на механизма за противодействие на училищния тормоз в ОУ „Христо Ботев“. Те са неизменна част от превантивните дейности, които се предприемат на ниво училище.

Тяхната цел е прилагане на цялостен училищен подход за недопускане на тормоз и прояви на насилне сред учениците и бързо и ефективно справяне с възникнали такива.

Правилата са разработени на базата на:

- направената оценка и анализирането на проблема, свързан с прояви на тормоз сред учениците;
- предложения от страна на ръководството на училището, учениците, учителите, непедагогическия персонал;
- сътрудничеството с експерти по проблема, родители и институции/ организации, свързани с проблемите на безопасността на децата и тяхното физическо и психическо благополучие.

При създаването на правилата са спазени следните принципи:

- Нетолериране и нетърпимост към тормоза и насилието в ОУ „Христо Ботев“. Ангажираност от страна на всички възрастни в училище.
- Стремек към формиране на училищна общност, култура на социално компетентно поведение от страна на всички участници в училищния живот и взаимно уважение.
- Строги граници, които индикират неприемливото поведение, водещо до прояви на тормоз и насилне и прилагане на съответни мерки при пресниването на тези граници.

Правила:

1. В ОУ „Христо Ботев“ всички участници в училищния живот се уважават взаимно (ученици, учители, ръководство, родители, непедагогически персонал).
2. Всички поддържат позитивен психологически климат и конструктивни отношения в дух на взаимно разбиране, сътрудничество и толерантност.
3. Всички в училище изпълняват съвестно и отговорно своите конкретни ангажименти по превенцията и справянето с училищния тормоз. Те са следните:

3.1. Задължения на учениците

- Учениците изпълняват задълженията си според правилника за вътрешния ред в училището.
- Учениците активно участват в изграждането на общоучилищна култура на вежливи и толерантни взаимоотношения и допринасят с поведението си за изграждането на училищната общност.
- Учениците не толерират насилието и тормоза и незабавно информират за наличие на подобни прояви.

3.2. Задължения на персонала

3.2.1. Училищен координационен съвет

- Планира, проследява и координира дейностите за справяне с тормоза на ниво училище. Обобщава предложенията на учениците и изготвя общоучилищни ценности, правила и последици при неспазването им.
- Обсъжда и приема процедурите за докладване, регистриране и проследяване на случаите на тормоз.
- Прави мотивирани предложения до директора с цел подобряване на работата.
- Подпомага класните ръководители с материали или консултации със специалисти, съдейства за организиране на периодични обучения на учителите по темата за насилието.
- Всяка година извършва оценка на ситуацията в училището и я представя пред педагогическия съвет.
- Съхранява протоколите за докладване на случаи на насилие.

3.2.2. Класни ръководители

- В началото на годината провеждат занятия в часа на класа, посветени на тормоза и насилието. С помощта на учениците приемат ценности, правила и последици при прояви на насилие, постерите с които се поставят на видно място в класната стая.
- Запознават учениците с процедурата за съобщаване на случаи на тормоз.
- Реагират при всеки опит за насилие над ученик в клас съгласно утвърдените процедури, правила и последици при прояви на насилие.

- За всеки инцидент или проява на насилие попълват протокол, който предават на училищния психолог.
- Участват в работата на екипа, сформирани по конкретен случай на нарушаване на правилата от ученик от класа им.
- Провеждат периодично превантивни занятия по проблемите на тормоза, като могат да привличат различни специалисти, от център за превенция на насилието, местната комисия за борба срещу противообществени прояви на малолетни и непълнолетни и др. Информират учениците за националната телефонна линия за деца в риск 116 111.
- Информират родителите за дейностите по механизма, както и за приетите правила и процедури. Съдействат за включването им в дейностите на ниво училище.

3.3.3. Учители, които не са класни ръководители

- Включват темата за насилието в учебни единици, при които това е възможно.
- Поощряват и развиват съвместното учене, както и поведение на сътрудничество и взаимопомощ.
- Познават и използват установената система за съобщаване за случаи на тормоз над ученици.
- Познават правилата, прилагат ги и изискват от учениците да ги прилагат.

3.3.4. Дежурни учители

- Спазват утвърдения от директора график за дежурство.
- Реагират според утвърдените процедури в ситуации на насилие по време на дежурството им.
- Оказват съдействие на охраната при установени от тях нарушения на ученици и докладват на училищното ръководство, като попълват протокол, отразяващ инцидента.

3.3.5. Помощен персонал

- Полага грижи за предотвратяване на насилнически действия в училищните помещения, за които отговаря.
- Познава основните принципи на действие при наличието на прояви на насилие и ги прилага.

- Не допуска прояви на насилие и съобщава за тях на класен ръководител, помощник-директор, директор.

3.3.6. Ръководство

- Ръководството на училището създава необходимите условия и предпоставки за изграждане на позитивен психо-социален климат и конструктивни взаимоотношения в дух на толерантност, сътрудничество и партньорство.
- Контролира дейностите по превенция на насилието и тормоза и интервенция в случаите на тормоз.
- Осъществява взаимодействие с извънучилищни институции и организации, имащи отношение към проблема.
- Насърчава и поощрява просоциалното поведение и добрите взаимоотношения чрез подходящи форми – грамоти, организиране на конкурси, инициативи, форуми, кампании и др.

В ОУ „Христо Ботев“ се насърчава взаимодействието между учениците от различните класове. Това взаимодействие може да се осъществява чрез ученическо самоуправление, чрез различни форми, базирани на принципа „Връстници обучават връстници“, могат да се организират различни извънкласни инициативи, в които да участват малки и големи ученици, да се опознават взаимно и да се повишава степента на толерантност и партньорство между тях.

1. Учителите и непедагогическият персонал системно повишават своята квалификация във връзка с превенцията на тормоза и своевременната и адекватна интервенция в случай на такъв.

2. В ОУ „Христо Ботев“ в края на всеки срок се организират срещи с представители на ръководството, учители, ученици, родители и непедагогически персонал, на които се анализират и хармонизират потребностите и интересите на всички страни в името на сигурността и спокойствието на учениците в училище.

3. В ОУ „Христо Ботев“ се създават не само възможности за изява на социалнокомпетентното поведение, но и постиженията и добрите практики по отношение на неговото проявление се популяризират, за да се мултиплицира ефектът от него. Координационният съвет със съдействието на останалите представители на училищната общност осъществява информиране и актуализиране на информацията за наличните ресурси в общността, за съществуващи услуги и програми за превенция и противодействие на насилието и тормоза в училище; популяризира реализирани дейности и добри практики чрез медии, интернет, постери и табла в училище и чрез други средства.

4. Училището активно взаимодейства със служби, организации и специалисти по проблемите на децата и намира добри партньори и приятели в лицето на: местната комисия за борба с противообществени прояви на малолетни и непълнолетни, отдела за закрила на детето и др.

5. За подкрепа и съдействие на семействата и децата във връзка с превенцията на тормоза и насилието, и интервенцията, при прояви на такъв, училището насочва към подходящи здравни и социални услуги.

6. Настоящите единни училищни правила са неразделна част от правилника за дейността на ОУ „Христо Ботев“ и са приети на педагогически съвет с

Протокол № 1 от 11.09 2020 г.

5.2. ПЛАН ЗА РАБОТА ПО МЕХАНИЗМА ЗА ПРОТИВОДЕЙСТВИЕ НА УЧИЛИЩНИЯ ТОРМОЗ

ЦЕЛ

Формиране и утвърждаване на общоучилищна култура на ненасилие и позитивна учебна среда, чрез изграждане на ценности, правила и процедури, предотвратяващи насилието и тормоза в училище.

ЗАДАЧИ

1. Разработване и въвеждане на превантивни мерки за предотвратяване и противодействие на тормоза в училище.

2. Продължаване дейността на Училищния координационен съвет за противодействие на насилието.

Председател: Даниела Бренова – училищен психолог

Постоянни членове:

1. Магдалена Япаджиева – зам.директор по учебната дейност
2. Йорданка Саватева – главен учител в начален етап
3. Недррет Календжи – главен учител в прогимназиален етап
4. Георгина Димитров –старши учител в прогимназиален етап
5. Дамян Колев – педагогически съветник
6. Елена Колева – ресурсен учител

При всеки конкретен случай са ангажирани и се включват съответните учители, класни ръководители и родители.

ДЕЙНОСТИ

А. На ниво клас

1. Провеждане на групова работа в рамките на часа на класа в класовете, където са идентифицирани проблеми при проведената оценка – дискусии, решаване на казуси, ролеви игри, споделяне на опит, с цел осъзнаване и оценка на проблема.

Отг.: кл. ръководители

Срок: постоянен

2. Изработване и договаряне на общи правила на поведение, договаряне на процедура в случай на нарушаване на правилата. Поставянето им на видно място в класната стая.

Отг.: кл. ръководители

Срок: м.септември 2020 г.

Б. На ниво училище

1. Запознаване на членовете на Ученическия съвет с обобщените училищни резултати от проведеното анкетно проучване. Обсъждане на проблема и предлагане на решения от ученическия съвет.

*Отг.: училищният психолог
Срок: м. ноември 2020 г.
м. юни 2021 г.*

2. Спазване на единния механизъм, включително и разписаните отговорности за реагиране при всяка проява на тормоз и насилие.

*Отг.: училищният координационен съвет
Срок: постоянен*

3. Разработване на предложения за промени в Правилника за дейността на училището и обсъждането им с училищната общност въз основа на проучванията за наличие на тормоз, резултатите от спазването на единния механизъм и нови предложения и идеи.

*Отг.: училищният координационен съвет
Срок: постоянен.*

4. Изработване на единни правила и задължения на всички служители, свързани със случаите на тормоз.

*Отг.: училищният координационен съвет
Срок: постоянен*

5. Провеждане на обучения за развитие на личностните и социалните умения на децата и учениците - по заявка на класен ръководител или при конкретен случай.

*Отг.: училищният психолог
Срок: постоянен*

6. Провеждане на тренинги и беседи по класове.

*Отг.: училищният психолог
Срок: постоянен*

7. Оптимизиране на системата за наблюдение и контрол – да се осигурят и монтират камери по коридорите.

*Отг.: директорът
Срок: постоянен*

8. Оптимизиране на системата от дежурства за обхващане на рискови точки.

*Отг.: училищният координационен съвет
Срок: постоянен*

9. Изработване и разпространение на информационно-образователни материали, съобразени с различните възрастови групи и свързани с:

- превенция на тормоза;

- правата и задълженията на децата.

Отг.: училищният координационен съвет

Срок: постоянен

10. Изработване на информационни табла, съобразени с основната информация от действащия механизъм:

- действащата система за съобщаване случаите на тормоз;
- видовете тормоз, както и основните му характеристики;
- изясняване на ролите в ситуация на тормоз;
- правата и задълженията на децата.

Отг.: училищният координационен съвет

Срок: постоянен

В. На ниво родители

1. Запознаване на родителите с механизма на противодействие на тормоза в училище и обсъждане на начините, по които те могат да съдействат.

Отг.: класните ръководители

Срок: м. септември 2020г.

2. Насочване при необходимост към основни здравни и социални услуги за децата и семействата.

Отг.: училищният психолог

Срок: постоянен

Г. Регистриране на ситуации на тормоз

1. Всяка ситуация на тормоз се регистрира и описва в дневник от учител или служител.

2. Дневникът съдържа кратко описание, дата и час, кои са участниците и какви мерки са били предприети. Дневникът за описване на ситуацията на тормоз се съхранява при психолога.

Отг.: учителите и класните ръководители

Срок: постоянен

3. Уведомяване на съответните институции, съгласно чл. 7 ал. 1 от Закона за закрила на детето.

Планът за работа по механизма за противодействие на училищния тормоз в училище е приет на заседание на ПС с протокол №...1...от...11.09...2020. г.

5.3. ПРОТОКОЛ – приложена бланка в CD